

ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ПЕРШОЇ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПІД ЧАС ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ ВІЙСЬКОВОГО ПОХОДЖЕННЯ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В роботі розглядаються основні аспекти надання першої медичної допомоги під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій військового походження, зокрема швидке реагування на травми та поранення, а також роль медичних бригад у цих умовах.

Ключові слова: перша медична допомога, надзвичайні ситуації, травми, поранення, медичні бригади, екстрена медицина, стабілізація стану.

Abstract

The paper examines the main aspects of first aid in the aftermath of military emergencies, including rapid response to injuries and wounds, as well as the role of medical teams in these conditions.

Keywords: first aid, emergencies, injuries, wounds, medical teams, emergency medicine, stabilization of the condition.

Вступ

Надзвичайні ситуації військового походження становлять значну загрозу для життя та здоров'я цивільного населення та військовослужбовців. В умовах бойових дій та їхніх наслідків своєчасне надання першої медичної допомоги відіграє критично важливу роль у збереженні життя постраждалих та мінімізації наслідків травм. Ефективність першої допомоги залежить від рівня підготовки медичних працівників, волонтерів і звичайних громадян, доступності медичних засобів, а також організованості евакуаційних заходів. Особливу увагу слід приділяти алгоритмам надання допомоги в екстремальних умовах, оскільки швидкість і правильність дій рятувальників суттєво впливають на виживаність потерпілих.

Об'єктом даного аналізу є процес надання першої медичної допомоги під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій військового походження.

Предметом дослідження є методи та засоби надання першої медичної допомоги, їх ефективність в екстремальних умовах, а також організаційні аспекти медичного забезпечення під час військових конфліктів.

Метою даної роботи є визначення ключових принципів та алгоритмів надання першої медичної допомоги в умовах надзвичайних ситуацій військового походження, аналіз основних труднощів у цій сфері та розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності медичного реагування.

Основні аспекти надання першої медичної допомоги під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій військового походження

Надання першої медичної допомоги в умовах надзвичайних ситуацій військового походження є критичним для врятування життя та мінімізації наслідків травм, отриманих під час бойових дій або катастроф. У таких умовах перша допомога повинна бути оперативною та ефективною, оскільки на полі бою може бути обмежений доступ до повноцінних медичних ресурсів. Перша медична допомога включає в себе низку обов'язкових дій, спрямованих на стабілізацію стану потерпілого до того, як він буде евакуйований до спеціалізованого медичного закладу[1]. Важливими діями першої медичної допомоги під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій військового походження є зупинка масивних кровотеч. В умовах війни та пов'язаних із нею ситуаціях зазвичай йдеться про масивні кровотечі з артерій, що можуть призвести до

смерті протягом кількох хвилин. Тому використання турнікетів, перев'язувальних матеріалів, таких як гемостатичні засоби, та інших методів, що забезпечують зупинку кровотечі, є життєво важливими[1,2].

Під час бойових дій та при використанні зброї масового ураження часто трапляються поранення, які блокують дихальні шляхи. Тому важливо забезпечити їх прохідність шляхом очищення дихальних шляхів від сторонніх предметів або проведення спеціальних маневрів. Іноді для цього використовуються засоби для відкриття дихальних шляхів, такі як трубки чи інші медичні інструменти[3]. Після припинення кровотечі та забезпечення прохідності дихальних шляхів, наступним кроком є стабілізація кровообігу. Це передбачає надання допомоги при шоківому стані, використання інфузійних розчинів для відновлення об'єму крові та підтримку нормального артеріального тиску.

Необхідним також є регулярне оцінювання загального стану потерпілого для виявлення ознак шоку, травм голови чи інших життєво важливих органів. Збір інформації про травми дозволяє правильно здійснити подальші дії і правильно направити пацієнта до відповідного медичного закладу. Дуже важливим після початкової медичної допомоги є забезпечення психологічної підтримки постраждалого, оскільки бойові травми можуть викликати серйозні психологічні наслідки, такі як стрес, тривогу або посттравматичний стресовий розлад (ПТСР). Навички першої допомоги стають критично необхідними в умовах війни, оскільки можуть суттєво підвищити шанси на виживання поранених[3,4].

Дії медичних бригад у наданні першої домедичної допомоги під час ліквідації наслідків надзвичайної ситуації військового походження

Медичні бригади відіграють ключову роль у наданні першої медичної допомоги під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій військового походження. Їх діяльність охоплює кілька важливих аспектів, які забезпечують ефективну медичну допомогу постраждалим. Насамперед вони проводять медичну розвідку місця надзвичайної ситуації, розшукують постраждалих і здійснюють їх медичне сортування, що дозволяє визначити пріоритети у наданні допомоги в умовах обмеженого часу та ресурсів. Медичні бригади забезпечують надання першої медичної допомоги на місці події, включаючи тимчасову зупинку кровотечі, обробку ран та запобігання ускладненням, що є вирішальним для стабілізації стану постраждалих до їх евакуації до лікувальних закладів[4]. Важливою складовою їхньої роботи є організація евакуації постраждалих до лікарень, яка включає підготовку постраждалих до транспортування та контроль за їхнім станом під час переміщення. Крім фізичної допомоги, медичні бригади також надають першу психологічну допомогу, що є важливим аспектом у зменшенні стресу та травматизації постраждалих. Ефективність медичних бригад значною мірою залежить від їхньої підготовки та організації. Заздалегідь підготовлені команди можуть швидше реагувати на надзвичайні ситуації, що знижує ризик ускладнень для постраждалих. Ключовими елементами підготовки є тренування з надання першої допомоги та медичного сортування, ознайомлення з протоколами евакуації та взаємодія з іншими службами екстреного реагування для координації дій. Таким чином, медичні бригади є незамінними учасниками ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій військового походження. Їхня здатність швидко і ефективно реагувати на потреби постраждалих може суттєво вплинути на результати лікування і відновлення здоров'я населення в умовах кризових ситуацій[5].

Тож надання першої домедичної допомоги у надзвичайних ситуаціях військового походження суттєво відрізняється від аналогічної допомоги в умовах мирного часу через екстремальність обставин, характер травм та психологічний вплив. У військових умовах перша допомога часто надається під обстрілом або в зоні високого ризику, що вимагає швидких і точних дій, спрямованих на збереження життя. Наприклад, у фазі «Care Under Fire» тактичної медицини основна увага приділяється зупинці масивних кровотеч за допомогою турнікетів, оскільки це є найпоширенішою причиною смерті після застосування зброї масового ураження [6,7]. У таких ситуаціях медичні рішення часто обмежені тактичними міркуваннями, де пріоритетом є не лише лікування, але й уникнення додаткових втрат серед персоналу[7].

Ще одним важливим аспектом є психологічний вплив. Військові медики та постраждалі часто стикаються з високим рівнем стресу, що може призводити до посттравматичного стресового розладу (ПТСР).

Постійна небезпека, фізичні навантаження та вплив травматичних подій значно підвищують ризик розвитку ПТСР порівняно з мирними умовами[5,6]. Це вимагає не лише фізичної допомоги, але й психологічної підтримки для стабілізації стану постраждалих.

Крім того, у військових умовах евакуація постраждалих часто ускладнена через відсутність доступу до медичних установ або небезпеку транспортування. Це вимагає організації стабілізації стану на місці до моменту евакуації[7]. У мирний час такі проблеми менш актуальні через доступність медичних ресурсів і відсутність загрози для рятувальників.

Таким чином, надання першої допомоги у військових умовах потребує спеціалізованої підготовки, адаптації до екстремальних обставин і врахування як фізичних, так і психологічних факторів для забезпечення ефективного порятунку життя[1,2,3].

Висновки

Надання першої медичної допомоги під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій військового походження є життєво важливим для збереження життя та мінімізації наслідків травм потерпілих. Такі умови характеризуються підвищеною небезпекою, обмеженим доступом до медичних ресурсів та складністю травм, що вимагає спеціалізованої підготовки медичних працівників та використання спеціальних методів лікування. Психологічна підтримка також є важливим аспектом через ризик розвитку посттравматичного стресового розладу. Ефективність надання першої допомоги залежить від рівня підготовки медичних працівників та їхньої здатності діяти в екстремальних умовах, включаючи організацію евакуації та координацію дій з іншими службами екстреного реагування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Головна – Загальні принципи домедичної допомоги в умовах бойових дій. URL: <https://sprotyvg7.com.ua/lesson/zagalni-principi-domedichnoi-dopomogi-v-umovakh-bojovix-dij> (дата звернення: 15.03.2025).
2. City Ш. Основні правила першої медичної допомоги в умовах війни: що потрібно знати – ШосткаNews.City. URL: <https://shostkanews.city/articles/243961/osnovni-pravila-pershoi-medichnoi-dopomogi-v-umovah-vijni-scho-potribno-znati> (дата звернення: 15.03.2025).
3. Домедична допомога в умовах бойових дій: основні протоколи. Medialt. URL: https://medialt.clinic/blog/vazhlive-pitannya/domedichna-dopomoga-v-umovakh-bojovikh-dij-osnovni-protokoli?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 16.03.2025).
4. Модуль 01: Принципи надання допомоги пораненим в умовах бойових дій (TCCC). TCCC - курс тактичної медицини | Tactical Combat Casualty Care. URL: <https://tccc.org.ua/guide/module-1-principles-and-application-of-tccc-cmc> (дата звернення: 16.03.2025).
5. Головна – Товариство Червоного Хреста України. URL: https://redcross.org.ua/wp-content/uploads/2022/02/Справочник-ППП—2021-стиснуто.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 16.03.2025).
6. Meenach D. How civilian and combat triage differ. *EMS1*. URL: <https://www.ems1.com/airway-management/articles/how-civilian-and-combat-triage-differ-Gssk7diGlixEbWMk/> (date of access: 16.03.2025).
7. What is tactical medicine?. *Home Page | ACEP*. URL: <https://www.acep.org/talem/about-us/what-is-tactical-medicine> (date of access: 21.03.2025).

Гурський Володимир Юрійович – студент групи 2КН-22б, факультет інтелектуальних інформаційних технологій та автоматизації, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: staff2k1@gmail.com.

Науковий керівник: **Поліщук Олександр Васильович** - к. т. н., доц., доцент кафедри педагогіки безпеки та безпеки життєдіяльності, Вінницький національний технічний університет, e-mail: polischuk@vntu.edu.ua.

Hurskyi Volodymyr Yuriyovych - student of group 2KN-22b, faculty of intellectual information technologies and automation, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: staff2k1@gmail.com

Scientific supervisor: **Polishchuk Oleksandr Vasyliovych** - Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Safety Pedagogy and Life Safety, Vinnytsia National Technical University, e-mail: polischuk@vntu.edu.ua.